

HERBERGET

– eller om å ha flere tanker i hodet på samme tid

HERBERGET

av Bertolt Brecht

Jeg hører at i New York
på hjørnet mellom 26. gate og Broadway
står det om vinteren hver kveld en mann
og skaffer de husløse som samler seg der
penger han samler inn, så de får plass i herberget.

Dette forandrer ikke verden
Dette forbedrer ikke forholdene mellom menneskene.
Dette forkorter ikke utbyttingens tidsalder.
Men noen menn har fått plass på herberget.
Vinden blir holdt borte fra dem en hel natt.
Snøen som skulle falle på dem, faller på gaten.

Menneske, legg ikke vekk boken hvor du leser dette!
Noen mennesker har nå plass på herberget.
Vinden blir holdt borte fra dem en hel natt.
Snøen som skulle falt på dem, faller på gaten.
Men dette forandrer ikke verden.
Dette forbedrer ikke forholdene mellom menneskene.
Dette forkorter ikke utbyttingens tidsalder.

(Fra Tolvskillingsoperaen, 1928, oversatt av Georg Johannesen, fra
«Brecht 100 dikt», Bokklubbens lyrikkvenner, 1968)

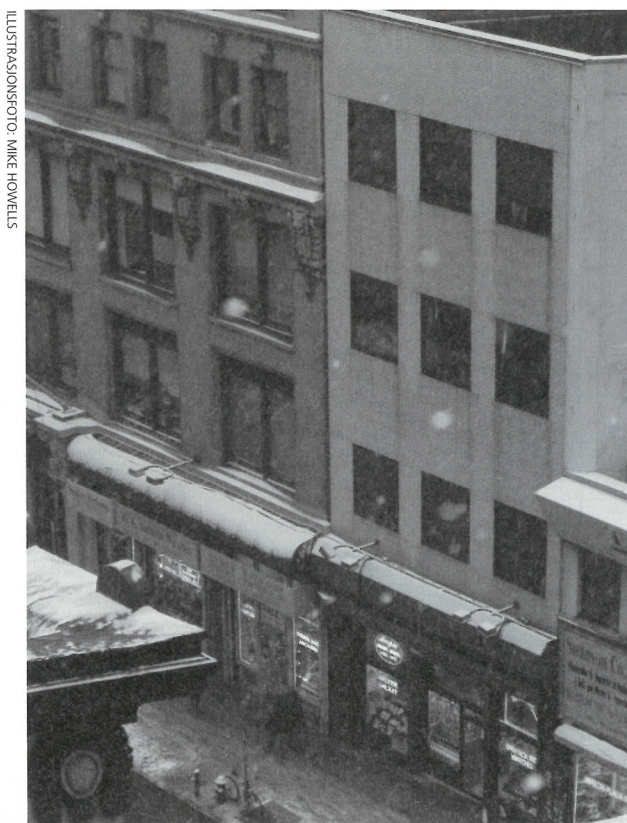
Ofte sier et dikt på noen linjer mer enn lange avhandlinger. Det er et budskap i fortettet form, som treffer nærmere fenomenets kjerne – «das Ding an sich» – enn saklige og vitenskapelige tilnærminger.

For meg sier dette diktet noe om den vanskelige kunsten å evne å ha flere tanker i hodet på samme tid. Og om å kunne se nytten av det man kan gjøre, i stedet for å overveldes av alt man ikke kan klare. Det er ikke minst viktig når man i helsevesenet arbeider med «kompliserte og sammensatte» problemer. Dem er det mange av, og som fastleger har hver og en av oss en del pasienter med denne type problematikk på våre lister. Det kan være de kronisk alvorlig psykisk syke. Eller dem med alvorlige fysiske funksjonshemninger eller psykisk utviklingshemming eller begge deler. Eller dem med alvorlige kroniske lidelser som medfører store smerter og plager. Eller de traumatiserte flyktningene. Eller de tunge rusmisbrukerne eller dem med alvorlige personlighetsforstyrrelser som ofte er «sin egen verste fiende», som velter alle opplegg som vi som hjelpere prøver å stable på beina. Og mange, mange andre. Felles for dem er at de har problemer – som er «kompliserte og sammensatte» – og som ingen, og slett ikke legen, kan fjerne. Grunnlaget for deres problemer kan være sammensatte, med komponenter av genetikk, miljø- og samfunnsmessige påvirkninger i ulike livsfaser, ettervirkninger av voldssomme livshendelser eller utslag av politiske og samfunnsmessige maktforhold.

Stilt overfor slike problemer kan man bli lammet av den andres lidelse, bli oppgitt og motløs. Da kan det være befriende å tenke over at vi ikke kan eller skal løse alle verdens problemer, og heller ikke hindre alle ulykker som rammer disse pasientene. Fordi det ikke er mulig. Vi må sette grenser for vårt engasjement, og avfinne oss med vår impotens som helbredere og hjelpere.

Men likevel kan vi – så godt som alltid – gjøre noe for å lette deres liv. Vår medisinske kunnskap og erfaring kan bidra til å gi dem et bedre liv, innenfor rammen av deres livsbetingelser. Vi kan kanskje tro at det er lite, men det kan like fullt bety en viktig forskjell når «snøen som skulle falt på dem, faller på gaten».

Ivar Skjeie

ILLUSTRASJONSFOTO: MIKE HOWELLS